

Sygn. akt II KK 259/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

SSA del. do SN Dariusz Kala

Protokolant Marta Brylińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Małgorzaty Wilkosz-Śliwy,
w sprawie **P. M.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 27 lutego 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońców

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 19 kwietnia 2013 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w P.

z dnia 30 maja 2012 r.,

**1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej
rozstrzygnięcia co do czynu z art. 279 § 1 k.k. i w tym
zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w
W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym,**

**2. w pozostałym zakresie oddala kasację jako oczywiście
bezzasadną,**

3. zarządza zwrot opłaty od kasacji w kwocie 450 zł. na rzecz P. M.,

4. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w części, w której oddalono kasację obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P., wyrokiem z dnia 30 maja 2012 r., uznał P. M. za winnego tego, że „w dniu 25 listopada 2000 r. w P. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził za pomocą wprowadzenia w błąd co do zamiaru dostarczenia sprzętu RTV/AGD w postaci radia samochodowego z głośnikami, dysk mena oraz dwóch wiatraków” do niekorzystnego rozporządzenia mieniem N. Z., przy czym łączna suma strat na szkodę N. Z. wyniosła 810 zł, to jest za winnego przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. Sąd przyjął przy tym, że P. M. dopuścił się przypisanego mu czynu w warunkach powrotu do przestępstwa z art. 64 § 1 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności.

Tym samym wyrokiem P.M. uznany został za winnego tego, że w dniu 2 kwietnia 2009 r. w P., w sklepie spożywczo-monopolowym, używając przemocy polegającej na odepchnięciu M. C. doprowadził ja do stanu bezbronności, po czym dokonał zaboru w celu przywłaszczenia butelki wódki Zawisza o pojemności 1 litra o wartości 47 złotych na szkodę G. Z. – właścicielki sklepu, to jest za winnego przestępstwa z art. 280 § 1 k.k., przy czym Sąd przyjął, że P. M. dopuścił się przypisanego mu czynu w warunkach powrotu do przestępstwa z art. 64 § 1 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności.

P. M. uznany został nadto za winnego tego, że w dniu 1 kwietnia 2009 r. w P. poprzez wyłamanie drzwi z pleksi w sklepie spożywczo-monopolowym dokonał zaboru w celu przywłaszczenia butelki wódki Wyborowa o pojemności 1 litra o wartości 49,90 złotych na szkodę G. Z. – właścicielki sklepu, przy czym łączna suma strat na jej szkodę wyniosła 612,53 zł, to jest za winnego występku z art. 279 § 1 k.k., przy czym Sąd przyjął, że P. M. dopuścił się przypisanego mu czynu w warunkach powrotu do przestępstwa z art. 64 § 1 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności.

Sąd uznał nadto, że kolejny czyn zarzucany P. M. stanowi wykroczenie z art. 122 § 2 k.w. i w tym zakresie umorzył postępowanie.

Sąd Rejonowy w P. wymierzył P. M. karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Apelacje od tego wyroku wnieśli obrońca oskarżonego i sam oskarżony P. M.

Obrońca oskarżonego, zaskarżając wyrok w całości zarzuciła mu:

- „obrazę przepisów prawa procesowego mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 2,4, 5 § 2, 7 i 410 k.p.k., polegającą na jednostronnie niekorzystnej dla oskarżonego ocenie materiału dowodowego i rozstrzygnięciu wszelkich wątpliwości na jego niekorzyść,
- mający wpływ na treść wyroku błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, polegający na uznaniu, iż dowody zgromadzone w sprawie potwierdzają winę P. M. (...), podczas gdy materiał dowodowy we wzajemnym powiązaniu prowadzi do wniosku przeciwnego,
- rażącą niewspółmierność kary wyrażającą się w wymierzeniu oskarżonemu kary łącznej 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności”.

Obrońca oskarżonego wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Oskarżony w apelacji własnej zaskarżył wyrok Sądu rejonowego w P. w całości i zarzucił mu błędy w ustaleniach odnośnie jego winy w odniesieniu między innymi do czynów, których miał dokonać w P. w sklepie spożywczo-monopolowym. Oskarżony także wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2013 r., po rozpoznaniu obu apelacji zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił orzeczoną karę łączną pozbawienia wolności, karę wymierzoną oskarżonemu za czyn z art. 279 § 1 k.k. złagodził do roku pozbawienia wolności i wymierzył P. M. nową karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymany został w mocy.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył w niej wyrok Sądu Okręgowego w całości i sformułował siedem zarzutów związanych z rażącymi naruszeniami prawa materialnego i procesowego, które miały istotny wpływ na treść wyroku. Zarzuty pierwszy i drugi kasacji dotyczyły przypisanego P. M. czynu z art. 279 § 1 k.k. W kasacji zarzucono rażące naruszenie tego przepisu przez jego

błędą wykładnię, polegającą na wyrażeniu poglądu, iż „włamanie” w rozumieniu tego przepisu może obejmować również uszkodzenie w otwartym pomieszczeniu sklepowym zamknięcia w postaci łańcuszka. Obrońca skazanego zarzucił w związku z tym wyrokowi rażące naruszenie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 455 k.p.k. poprzez niepoprawienie przez Sąd Okręgowy przyjętej przez Sąd pierwszej instancji błędnej kwalifikacji prawnej czynu z art. 279 § 1 k.p.k. na art. 119 § 1 k.w.

Pozostałe zarzuty kasacji dotyczyły niedostatecznego rozważenia przez sąd odwoławczy zarzutów dotyczących nierzetelności opinii sądowo-psychiatrycznych, nienależytego rozpoznania zarzutu naruszenia prawa procesowego polegającego na nieuwzględnieniu wniosków dowodowych o przesłuchanie świadków i przeprowadzenie dowodu opinii biegłego toksykologa, niedostatecznego rozważenia zarzutu błędnej oceny zeznań świadków i pozbawienia skazanego przez Sąd Okręgowy możliwości realizacji prawa do obrony.

Autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Okręgowy wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. W toku rozprawy kasacyjnej Prokurator Prokuratury Generalnej wniosła o uwzględnienie kasacji w odniesieniu do przypisanego P. M. czynu z art. 279 § 1 k.k., uchylenie wyroku w części dotyczącej tego czynu i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego okazała się zasadna, ale jedynie w odniesieniu do części orzeczenia związanego z przypisaniem oskarżonemu przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. Wyrok Sądu Okręgowego w tej części złagodził karę wymierzoną za ten czyn do roku pozbawienia wolności, co wpłynęło także na uchylenie wymierzonej przez sąd pierwszej instancji kary łącznej pozbawienia wolności i wymierzenie oskarżonemu w wyroku sądu odwoławczego nowej kary łącznej 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Ta część wyroku uległa po rozpoznaniu kasacji

uchyleniu, a sprawę w odniesieniu do zarzucanego P. M. czynu z art. 279 § 1 k.k. przekazano sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W odniesieniu do pozostałych przypisanych P. M. przestępstw wyroki sądów obu instancji są prawomocne. Sąd Najwyższy uznał ponadto, że zarzuty kasacji, które nie dotyczyły wprost czynu z dnia 1 kwietnia 2009 r. (zarzut aktu oskarżenia oznaczony cyfrą III) są bezzasadne w stopniu oczywistym, co zgodnie z treścią art. 535 § 3 k.p.k. zwalnia od sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku w tej części, biorąc nadto pod uwagę obecność obrońców na rozprawie kasacyjnej.

W odniesieniu do III zarzutu aktu oskarżenia, to jest zarzutu dokonania czynu z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., polegającego na tym, że oskarżony w dniu 1 kwietnia 2009 r. w P. w sklepie spożywczym poprzez wyłamanie drzwi dokonał zaboru butelki wódki uznać należy, że sądy obu instancji wydały swe orzeczenia bez dokonania należytych ustaleń, co do wyczerpania znamion ustawowych przestępstwa kradzieży z włamaniem w szczególności w odniesieniu do interpretacji pojęcia włamanie na tle okoliczności ustalonych w sprawie. Ustawowe pojęcie „włamanie” zawarte w treści art. 279 § 1 k.k. nie zostało zdefiniowane przez ustawodawcę, ale wieloletni dorobek doktryny i orzecznictwa w tym zakresie pozwala na przyjęcie, że włamanie polega na usunięciu przez sprawcę przeszkody materialnej, będącej częścią konstrukcji pomieszczenia zamkniętego lub specjalnym zamknięciem tego pomieszczenia utrudniającym dostęp do jego wnętrza. Nie wystarczy przy tym ustalenie, że część pomieszczenia została konstrukcyjnie wydzielona i jak w przedmiotowym sklepie tworzy powierzchnię z zasady niedostępną dla klientów. Należy jeszcze ustalić, czy wydzielona część pomieszczenia sklepu, do której dostęp ograniczały, jak przyjął sąd pierwszej instancji - „drzwi z pleksi” były tylko wydzieloną częścią zamkniętą zwykłym zamknięciem spełniającym taką rolę jak klamka, haczyk, zasuwka, czy też zamknięcie owych drzwi z pleksi stanowiło specjalną przeszkodę materialną, której zadaniem było uniemożliwienie dostępu do tej części sklepu osobom postronnym.

Z dotychczasowych ustaleń wynika bowiem, że drzwi z pleksi, które pokonał oskarżony były zabezpieczone łańcuszkiem. Sposób tego zabezpieczenia nie został jednak sprecyzowany w toku przewodu sądowego. W szczególności nie ustalono czy łańcuszek ów miał za zadanie blokowanie otwierania się drzwi

prowadzących na zaplecze, tak jak blokuje otwieranie się drzwi klamka lub haczyk, czy też łańcuszek ten stanowił trwałe zabezpieczenie tej części sklepu, a w szczególności znajdujących się tam towarów przed dostępem niepowołanych osób. Z ustaleń nie wynika, czy, a jeśli tak to w jaki sposób otwierano na co dzień przedmiotowe drzwi, jak robili to pracownicy lub właściciele. Przedmiotowa kwestia ma przy tym istotne znaczenie dla odpowiedzialności oskarżonego. Gdyby bowiem opisywany pobieżnie łańcuszek stanowił zabezpieczenie tej części sklepu np. przez połączenie kłódką, trwałe zespolenie ogniw łańcuszka itp. można uznać, że jego rozerwanie stanowiło włamanie, o którym mowa w art. 279 § 1 k.k. Gdyby jednak łańcuszek był jedynie zawiązywanym lub połączonym haczykiem zabezpieczeniem przed samoczynnym otwieraniem się drzwi wówczas przyjęcie włamania może okazać się niezasadne, tak jak w przypadku otwarcia drzwi zamkniętych jedynie na klamkę, nawet gdy jest ono połączone ze zniszczeniem tych drzwi.

Wyjaśnienia tej kwestii nie można poczynić na podstawie przeprowadzonych dotychczas dowodów, to jest zeznań świadków – pracownic sklepu M. C. (k. 403 i 615 akt) M. R. (k. 499), męża właścicielki sklepu J. Z. (k. 642-643), a także na podstawie przeprowadzonych na zlecenie sądu oględzin drzwi w sklepie i związanej z nią dokumentacji fotograficznej (k. 710-714), oględziny te bowiem dotyczyły nowych, innych aniżeli w dniu zdarzenia, drzwi o odmiennej konstrukcji (zeznania świadka J. Z. k. 775 akt).

Kwestia prawidłowości ustaleń w tej materii stanowi przedmiot zarzutu kasacji i nie sposób wobec obecnego kształtu materiału dowodowego dotyczącego tego zagadnienia zanegować wywodów kasacji dotyczących jej zarzutów 1 i 2. Rozstrzygnięcie w tym zakresie ma przy tym bardzo istotne znaczenie dla odpowiedzialności oskarżonego, któremu, w zależności od ustaleń przypisać będzie można dokonanie kradzieży z włamaniem albo, zważywszy przedmiot kradzieży i jego wartość - popełnienie wykroczenia z ewentualnym ustaleniem odpowiedzialności za zniszczenie.

W tym stanie rzeczy konieczne jest dodatkowe przesłuchanie wymienionych osób jedynie co do tego, jak dokładnie wyglądało zabezpieczenie drzwi opisywanym łańcuszkiem, czy i w jaki sposób można było otworzyć te drzwi, czy były one w ogóle otwierane i w jakich okolicznościach. Uzupełnienia przewodu

sądowego w tej części dokonać można, jak się wydaje, w trybie przewidzianym w art. 452 § 2 k.p.k. Zauważyć przy tym należy, że w apelacji własnej oskarżonego zakwestionowano prawidłowość ustaleń co do omawianego czynu. Dopiero wyjaśnienie przedstawionej powyżej kwestii pozwoli na wydanie orzeczenia w sprawie znajdującego pełne oparcie w prawidłowych ustaleniach faktycznych.

Tak więc w toku ponownego rozpoznania sprawy dojść powinno do uzupełnienia przewodu sądowego w omówionym zakresie, co pozwoli na niewątpliwe ustalenie, czy doszło do wyczerpania znamion ustawowych przestępstwa kradzieży z włamaniem, czy też brak podstaw do usunięcia wątpliwości w tym zakresie.

Z powyższych względów doszło do częściowego uchylecia zaskarżonego wyroku. Orzeczenie o zwrocie opłaty od kasacji uzasadnione jest treścią art. 527 § 4 k.p.k.